

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

مهران زنگنه

۲۳ سپتمبر ۲۰۱۷

رفراندم در کردستان عراق و امکان بالکانی کردن ایران و خاورمیانه

طبعاً کسانی که خواهان آزادی و عدالت هستند، دلیلی برای عدم وجود کردستان آزاد و مستقل در صورتی که مردم کرد خواهان آن باشند نمی‌بینند. در مقابل برای نیروهای بورژوا-امپریالیستی هر امری من جمله آزادی و در اینجا آزادی ملل منوط است به منافع بلاواسطه و ستراتیژیک آنان و تأثیر آن بر رابطه قدرت-سلطه. شرایطی که رفراندم در آن در کردستان عراق برگزار می‌شود یا قرار است برگزار شود، آن را از یک رفراندم متعارف برای استقلال مثل رفراندهای ممکن در اسپانیا-کاتالونیا یا در انگلیس-اسکاتلند متمایز می‌کند. این شرایط عبارتند از: (۱) جنگ و وجود نیروهای خارجی در کشور (۲) وجود داعش (۳) کشورهای مجاور و پراکندگی کردها (۴) وابستگی اقتصادی دولت مرکزی عراق و کردها به نفت و منابع طبیعی (۵) عدم وجود آزادی‌های دموکراتیک. در اینجا به بررسی نیروها و ستراتیژی‌های مختلفی که در مسئله کردستان به طور مستقیم و یا غیر مستقیم دخالت دارند پرداخته خواهد شد و سعی بر آن است چشم‌اندازهای مختلف و خطرات ممکن ناشی از این ستراتیژی‌ها به تصویر کشیده بشوند.

روند بالکانیزه کردن عراق

هدف قدیمی و ستراتیژیک محافظه‌کاران جدید امریکا، همواره باز تقسیم خاورمیانه به عنوان راه مقابله با پان عربیسم، پان اسلامیسم و کنترل ایران بوده است. بر اساس داده‌هایی که امروز در دسترس‌اند می‌توان جنگ دوم عراق را به شکل دیگری تعبیر کرد و آن را قدمی دیگر در اجرای طرح خاورمیانه جدیدی دانست که کاندولیزا رایس، وزیر امور خارجه بوش، بعدها آن را در پی حمله اسرائیل به لبنان (۲۰۰۶) در یک کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد. درست در سال ۲۰۰۳، سال اشغال عراق، پیشنهاد لس گلب (مسئول بازنشسته شورای روابط خارجی)^۱ در نشریه نیویورک تایمز، مبنی بر تقسیم عراق و تشکیل سه دولت در عراق^۲ منتشر شد. در سال ۲۰۰۶ پیشنهاد گلب توسط جوزف بایدن معاون رئیس جمهور امریکا، با عنوان طرح نرم تقسیم عراق صورتبندی شد که بر اساس آن می‌بایست

^۱ Less Gelb, president emeritus of the Council on Foreign Relations

^۲ <http://www.nytimes.com/2003/11/25/opinion/the-three-state-solution.html?mcubz=1>

عراق به سه ناحیه تقسیم بشود.^۳ و در پی آن در سال بعد (۲۰۰۷) طرح تقسیم نرم عراق برای تأیید به سنای امریکا ارائه و مورد تأیید این مجلس قرار گرفت.^۴ در پی این امور شبکه الجزیره می‌نویسد پل برمر (فرماندار غیر نظامی امریکا در عراق) در پی بازآفرینی عراقی جدید بر پایه جدائی ملی-مذهبی است.^۵ بسیاری از ناظران و محققان در سطح وسایل ارتباط جمعی و در سیاست عملی امریکا به عنوان نیروهای حاکم اشغالگر رد پای دامن زدن به مناقشات مذهبی در عراق را نشان داده و دنبال کرده‌اند،^۶ حتی برخی از آنان، در انحلال ارتش و پاکسازی بوروکراسی توسط امریکا و تقسیم پست‌های خالی بر اساس تعلقات ملی-مذهبی سیاست دامن زدن به مناقشات ملی-مذهبی را می‌بینند.^۷ این کارشناسان می‌گویند امریکا مناقشات فرقه‌ئی را به عراق تحمیل کرده است.^۸

اگر چنین به وضعیت نگاه شود آنگاه ستیزهای مذهبی-ملی و امروز استقلال کردستان را در نهایت می‌توان جزئی از استراتژی محافظه‌کاران امریکا در اشغال عراق و سیاست بالکانیزه کردن خاورمیانه برای مقابله با پان‌عربسم و پان‌اسلامسم دید و به این اعتبار و از این زاویه مسأله کردستان معنای ویژه‌ای می‌یابد. در چنین نحوه رویکردی باید جنگ دوم عراق-امریکا و متحدانش^۹ را در واقع ادامه‌ی بازئی دانست که از مدت‌ها پیش، در افغانستان و سودان شروع شده بود و از این رو، خلاف تحلیل‌های رایج علت آن را نمی‌توان به فقط دسترسی به نفت ارزان تقلیل داد.

در این بازی، تولد داعش و نیروهای اسلامی افراطی مثل القاعده^{۱۰} را ابتداء به ساکن باید همچون عوارض جانبی استراتژی بالکانیزه کردن خاورمیانه تلقی کرد. اما سیاست‌های داعش من جمله و به ویژه **بردن جنگ به اروپا و خارج** از منطقه به یک معنا بدل به یکی از موانع پیشبرد این استراتژی شدند و در پیشبرد این استراتژی خلل و وقفه ایجاد کردند. به یک معنا، چرا که سیاست داعشی بردن جنگ به اروپا و خارج از منطقه، که امری پیش‌بینی نشده بود، منجر به تغییر در ائتلاف‌ها و صف‌آرایی نیروهای درگیر و باعث شد سرکوب این نیرو اولویت بیابد. در راستای سرکوب داعش توان نظامی، سیاسی و سازماندهی کردها در دو کشور عراق و سوریه افزایش و به مرز توان دولت‌های مستقل ارتقاء یافت؛ به خصوص در کردستان عراق، که در پی جنگ اول بین عراق-امریکا و متحدانش، و شکل‌گیری منطقه ممنوعه پرواز در شمال عراق دولت خودمختار کردستان عراق نیز با حمایت امریکا شکل گرفته بود.

³ http://www.nbcnews.com/id/12572371/ns/world_news-mideast_n_africa/t/biden-proposes-partitioning-iraq-regions/#.WbjqrJJamw

⁴ <http://www.globalresearch.ca/tracing-the-history-of-the-partitioning-of-iraq/5592441>

⁵ به نقل از:

<http://www.globalresearch.ca/tracing-the-history-of-the-partitioning-of-iraq/5592441>

⁶ در مقاله زیر گوشه‌ای از نقش وسایل ارتباط جمعی در این مورد توضیح داده می‌شود.

<http://www.globalresearch.ca/tracing-the-history-of-the-partitioning-of-iraq/5592441>

⁷ http://fpif.org/the_us_role_in_iraqs_sectarian_violence/

⁸ رجوع شود به:

Reidar Visser, The Western Imposition of Sectarianism on Iraqi Politics

Reidar Visser, Ethnicity, federalism and the idea of sectarian citizenship in Iraq: a critique
Ahmed K. Al-Rawi, The US Influence in Shaping Iraq's Sectarian Media.

و صفحه زیر:

http://fpif.org/the_us_role_in_iraqs_sectarian_violence/

⁹ Its roots can be traced, at least in part, to a paper published in 1996 by an Israeli thinktank, the Institute for Advanced Strategic and Political Studies. <http://www.globalresearch.ca/balkanizing-the-middle-east-the-real-goal-of-america-and-israel-shatter-syria-and-iraq-into-many-small-pieces/5510096>

¹⁰ به واسطه اهمیت و پیچیدگی موضوع در نوشته دیگری و باید به طور جداگانه نحوه شکل‌گیری، علل تشکیل داعش و سیاست‌های غرب و اسرائیل در قبال آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.

عملاً کردهای عراق در جنگ با داعش و تصرف مناطقی که زیر سلطه داعش قرار گرفته بودند به مرزهای کردستان ایده‌آل در عراق، با افزایش بیش از ۴۰٪ سرزمین زیر نفوذ خود^{۱۱}، نزدیک شدند.

در این راستا نباید نقش داعش را در نزدیکی و شکلگیری اتحاد ضمنی ایران و عراق و ناتوانی امریکا در ایجاد تنش بین دول ایران و عراق ندیده گرفت. اتحاد ضمنی ایران و عراق و سپس شکلگیری هلال شیعی (ایران-عراق-سوریه-لبنان) در پی جنگ داخلی در سوریه نیز بدل به مانع دیگری در پیشبرد ستراتیژی فوق شد.

مانع دیگر در مقابل سیاست محافظه‌کاران جدید امریکا در بالکانیزه کردن منطقه ترکیه است. ترکیه از یک سو متحد امریکا و عضو ناتو است و از سوی دیگر حزب حاکم، محل تلاقی ناسیونالیسم و اسلام‌یسم، و رهبر آن اردوخان، روابط جدی و حسنه‌ای با اخوان المسلمین (پان‌اسلامیست) دارد، و دشمن قسم خورده متحد دیگر امریکا، کردها در سوریه است؛ به انحاء مختلف نارضایتی خود را از سیاست‌های امریکا در سوریه نشان داده، و تا مرزهای تقابل مستقیم با کردهای سوریه پیش رفته و منتظر فرصت برای دخالت در سوریه در راستای سرکوب جنبش کردستان سوریه است. ترکیه، که در جنبش کردستان خطری جدی برای تمامیت ارضی خود می‌بیند، به نظر می‌رسد، با توجه به نقش بین‌المللی آن، فعلاً جدی‌ترین مانع در مقابل بالکانیزه کردن منطقه است.

اسرائیل مهمترین و پیگیرترین نماینده بالکانیزه کردن خاورمیانه و کل کشورهای اسلامی است و امروز تنها کشوری است که بدون قید و شرط از ایجاد کشور کردستان حمایت می‌کند. لازم به توضیح نیست که احتمال پیشبرد سیاست‌های سلطه‌جویانه بورژوا-امپریالیستی اسرائیل با بالکانیزه کردن، تضعیف کشورهای منطقه و بدل شدنشان به نیروهای حاشیه‌ئی بیشتر می‌شود و از این رو بالکانیزه کردن با ستراتیژی این کشور خوانائی کامل دارد. شکل افراطی طرح بالکانیزه کردن خاورمیانه و ترسیم مجدد نقشه این منطقه و در کل ترسیم مجدد نقشه کشورهای اسلامی را اُدد اینون (مشاور آریل شارون) ارائه کرده است.^{۱۲}

رد پای برنامه جنگ دوم عراق همانطور که برخی ناظران و محققان بدان اشاره کرده‌اند را می‌توان در تحلیل‌ها و پیشنهادات کارگاه‌های فکری این کشور من جمله انستیتو برای مطالعات ستراتیژیک و سیاسی یافت.^{۱۳}

رفراندوم در عراق و شرط بالکانی کردن ایران

نمی‌توان به طور قطعی گفت که آیا رفراندوم و جدائی از عراق جدی است یا فقط سیاست بارزانی برای تغییر تناسب قوا در سطح عراق به نفع خودش است.

حالت اول

در حالتی که مسأله جدی باشد، باید کردها خود را آماده جنگ با دول سرکوبگر و ضد دموکراتیک همسایه خود و داعش بکنند و آینده سیاهی برای منطقه می‌توان پیش‌بینی کرد. دولت مرکزی عراق به گفته عبادی خود را آماده دخالت نظامی

¹¹ <http://www.middleeasteye.net/essays/are-iranian-kurds-impervious-regional-turmoil-674728237>

¹² طرح را در صفحه زیر می‌توان خواند:

<http://www.informationclearinghouse.info/pdf/The%20Zionist%20Plan%20for%20the%20Middle%20East.pdf>

¹³ رجوع شود به:

“A Clean Break: A New Strategy for Securing the Realm.” - The Institute for Advanced Strategic and Political Studies.

همچنین به:

http://www.historycommons.org/context.jsp?item=complete_timeline_of_the_2003_invasion_of_iraq_74#complete_timeline_of_the_2003_invasion_of_iraq_74

در کردستان کرده است.^{۱۴} بر اساس منابع آنلاین گُرد شایع شده است که ایران مشغول سربازگیری برای جنگ در کردستان عراق است.^{۱۵} سلیمانی (فرمانده سپاه قدس) گفته است از کردها در مقابله با داعش دفاع نمی‌کند که توازن قواء را تا اندازه قابل توجهی به ضرر کردها در داخل عراق تغییر می‌دهد. نتیجه جنگ با توجه به وضعیت و تناسب قواء روشن است: سرکوب مجدد جنبش کرد، اگر امریکا و غرب حمایت جدی و همه جانبه از کردها نکنند که در وضعیت فعلی احتمال این که کردها این حمایت را به طور همه جانبه دریافت بکنند ضعیف است؛ چرا که هدف امریکا و متحدانش، به جز اسرائیل، در این فاز در وهله اول ظاهراً سرکوب داعش و تحمیل شرایط خویش، تا حد امکان به اسد و تضمین نفوذ خود در سوریه و عراق است.

امکان بالکانی کردن ایران در واقع در شرایط بلاواسطه فعلی موجود نیست، اما در صورت دخالت نظامی مستقیم ایران در کردستان عراق آنگاه روند بالکانی کردن خاورمیانه، وارد فاز جدیدی می‌شود. در این صورت می‌توان گفت جنگ دوم عراق به تحقق اهداف میان مدت خود نزدیک می‌شود. اگر ایران دخالت نظامی بکند می‌توان پیش‌بینی کرد امریکا و برخی از کشورهای غربی به همراه اسرائیل و برخی کشورهای عربی، در چارچوب سیاست «تغییر رژیم» ایران بدل به حامیان کردها خواهند شد، و به خواست خود یعنی بردن جنگ به داخل ایران خواهند رسید. این ستراتیژی را صریحاً عربستان سعودی و اسرائیل تا کنون دنبال کرده‌اند.

چه وضعیت فوق را نتایج ستراتیژی محافظه‌کاران جدید بدانیم و چه خیر، فرق نمی‌کند، با قدری دقت می‌توان دید دخالت احتمالی نظامی ایران در کردستان به نتایج نسبتاً مشابهی خواهد رسید که دخالت روسیه شوروی در افغانستان به دست داد و به این اعتبار می‌توان گفت کردستان همان رلی را برای ایران می‌تواند ایفاء بکند که افغانستان برای روسیه.^{۱۶} با این تفاوت که (۱) نتایج مشابه در ایران را سریع‌تر می‌توان رویت کرد، با توجه به این که دو کشور کاملاً متفاوتند، چه به لحاظ ظرفیت مالی، نظامی، تکنولوژیک و غیره و روسیه ظرفیت غیر قابل مقایسه‌ای با ایران داشته و دارد. (۲) جنگ فقط مثل مورد روسیه ظرفیت انسانی، مالی و غیره ایران را نخواهد بلعید، بلکه ممکن است بدل به جنگی مثل جنگ داخلی در سوریه بشود.

اما ایران به احتمال قریب به یقین به جنگی تن نخواهد داد که ممکن است به خاک خود ایران کشیده شود و باز به احتمال قریب به یقین از طریق حشد الشعبی (یا سازمان بدر) در جنگ دخالت خواهد کرد. واکنش اولیه ایران هم اکنون روشن است: در ابتداء طبق گفته شمخانی (دبیر شورای عالی امنیت ملی) ایران برنامه بستن مرزها و ملغی کردن تمام قراردادهای مرزی و قراردادهای نظامی و امنیتی با کردستان عراق را دارد.^{۱۷}، مبادلات ایران با کردستان عراق بیش از ۸ میلیارد دلار است. می‌توان پیش‌بینی کرد ترکیه نیز به برنامه «محاصره» اقتصادی خواهد پیوست. در این حالت کردهای عراق به کردهای سوریه و در واقع به امریکا (و یک پل هوانی) برای ایجاد شکاف در محاصره اقتصادی نیاز خواهند داشت.

ترکیه که همواره علاقه‌مند بوده است به شمال کردستان عراق برای سرکوب پ ک ک PKK و به افرین Afrin در سوریه لشکرکشی بکند کاندید شرکت مستقیم در جنگ است، که در این حالت امریکا و اروپا که کردها را آموزش می‌دهند و حمایت می‌کنند با وضعیت دشواری مواجه خواهند شد.

¹⁴http://hosted.ap.org/dynamic/stories/M/ML_AL_ABADI_AP_INTERVIEW?SITE=AP&SECTION=HOME&TEMPLATE=DEFAULT

¹⁵<http://www.mena-watch.com/iran-rekrutiert-soldaten-fuer-krieg-gegen-irakische-kurden/>

¹⁶ ستراتیژی «دام خرس» طراحی شده توسط برژینسکی که هدفش کشاندن روسیه به جنگ در افغانستان و بدل کردن افغانستان به ویتنام روسیه مشهور است و نیاز به توضیح ندارد.

¹⁷<http://www.isna.ir/news/96062614858/>

کردهای سوریه نیز معلوم نیست در چه وضعیتی به سر خواهند برد و روشن نیست بخواهند و یا بتوانند به شکلی مؤثر از کردهای عراق حمایت بکنند، چرا که اولاً به رهبری کردهای عراق به عنوان رقیب نگاه می‌کنند و به آنان دشمنی می‌ورزند و در ثانی خود درگیر جنگ با داعش اند و در پی داعش باید بین درگیری با دولت سوریه یا ترکیه (و یا هر دو) انتخاب بکنند، اگر خود را بر حسب خواست‌های امریکا تغییر ندهند.

امریکائی‌ها خواستار آنند که کردهای سوریه از پ ک ک PKK کناره بگیرد و کردستان سوریه بدل به چیزی شبیه اقلیم کردستان عراق بشود.¹⁸ در این حالت امریکائی‌ها امیدوارند، بتوانند مذاکرات صلح بین ترکیه و کردهای کردستان ترکیه را دوباره برقرار بکنند، و سپس همانطور که بین دولت ترکیه و اقلیم کردستان عراق روابط حسنه‌ای را سازمان دادند بتوانند بین دولت اقلیم کردستان سوریه و ترکیه نیز روابط دوستانه‌ای را سازمان بدهند. این سیاست اگر چه موفقیتش بعید به نظر می‌رسد ولی کماکان توسط امریکائی‌ها دنبال می‌شود.

موفقیت بعید به نظر می‌رسد چرا که نه ترکیه حاضر است مذاکره با کردها را از سر بگیرد و به سرکوب کردها و تبعیض بین شهروندان کرد و ترک پایان بدهد و نه نشانه‌ای مبنی بر نزدیکی کردهای سوریه به ترکیه و دوری از پ ک ک و قطع رابطه با روسیه دیده شده است. در صورتی که کردهای سوریه دوری از پ ک ک و بنابراین از دست برداشتن برنامه سیاسی خود را نپذیرند، به احتمال قریب به یقین در مقابل ترکیه تنها گذاشته خواهند شد، امری که کارشناسان روسی نیز محتمل می‌دانند.¹⁹

با توجه به این که تمام داده‌های علنی دلالت بر منزوی شدن کردها و عدم موفقیت آنها دارند، چرا بر رفراندم چنین پافشاری می‌شود؟ آیا در پس پرده توافقاتی صورت گرفته‌اند که ما از آن بی خبریم؟ به این سؤال طبعاً نمی‌توان جواب داد. فقط می‌توان گفت: همانطور که برخی مفسرین اشاره کرده‌اند احتمال دارد که کردها تصور کنند موضع رسمی امریکا موضع واقعی این کشور نیست. در این حالت اگر شکافی بین موضع رسمی و واقعی وجود داشته باشد به زعم من باز نمی‌توان گفت رفراندم شروع فاز دیگری در بالکانی کردن خاورمیانه خواهد بود و آن را می‌توان ادامه همین فاز به شکلی دیگر تعبیر کرد، چرا که معلوم نیست ایران یا ترکیه به جنگ رو در رو با کردها تن بدهند، و میزان پافشاری ترکیه بر عدم قبول یک دولت کرد معلوم نیست، اگر چه ترکیه هم اکنون یک مانور نظامی در مرزهای عراق شروع کرده است.

با توجه به تناسب قوای موجود تعیین زمان رفراندم غیر منطقی به نظر می‌رسد، اگر توافقات پشت پرده‌ای صورت نگرفته باشند. به نظر می‌رسد اگر رفراندم در آتیه صورت می‌گرفت، حداقل پس از تعیین تکلیف داعش در سطح علنی (که به معنای کم شدن یکی از دشمنان کردهاست)، بعد از تلاش برای ایجاد روابط دوستانه با کردهای سوریه، به بعد از روشن شدن موضع امریکا در سوریه، آنگاه کردها در صورت بروز جنگ شانس بیشتری می‌داشتند. تنها نکته‌ای که زمان اجرای رفراندم را موجه می‌سازد ضعف نظامی دولت مرکزی عراق در شرایط فعلی است. اما آیا در چند ماه یا حداکثر یک سال آینده تغییر فاحشی در توان نظامی دولت عراق می‌تواند صورت بپذیرد؟ احتمالاً خیر. از این رو حساب بارزانی اگر روی ضعف نظامی بغداد حسابی کرده باشد، پایه محکمی ندارد.

¹⁸ David Pollock - Making Rojava More like the KRG, in: THE WASHINGTON INSTITUTE FOR NEAR EAST POLICY- SYRIAN KURDS AS A U.S. ALLY.

همچنین مراجعه شود به:

<https://deutsch.rt.com/der-nahe-osten/45473-imperiale-gedankenspiele-us-gedankenfabrik-grubelt-kurden-politik/>

¹⁹

حالت دوم

نقطه عزیمت در این حالت عبارت است از: بارزانی برنامه‌ای درچیده برای جنگ ندارد. در این حالت بر اساس داده‌های موجود به نظر می‌رسد تعیین زمان رفراندوم بیشتر تابع وضعیت سیاسی داخلی کردستان و تناسب قوای به ویژه سیاسی در عراق است.

رفراندوم به عنوان ابزار فشار برای تغییر تناسب قواء در عراق

رفراندوم می‌تواند یک مانور سیاسی باشد برای حفظ رابطه سلطه در داخل کردستان که در آن بارزانی دست بالا را دارد و تغییر تناسب قواء در سطح عراق به نفع او. نگاهی به خواست‌های ۹ گانه بارزانی^{۲۰} که به عنوان بدیل رفراندوم مطرح شده‌اندو همچنین مسائل مورد مناقشه دولت عراق و کردها، می‌تواند کمکی به روشن شدن سیاست بارزانی بکند. فساد در رژیم کردستان، سیاست‌های نئولیبرال و بحران اقتصادی به خصوص در پی سقوط قیمت نفت و قطع بودجه ۲۰۱۴ به دنبال فروش حدود ۲۰٪ از تولیدات نفتی توسط بارزانی بدون اجازه دولت مرکزی و تشنج بین این دو بر سر مسأله نفت، عدم پرداخت حقوق پیشمرگه‌ها، افزایش قروض کردها (۲۰ میلیارد دلار) و غیره منجر به اوج گیری نارضایتی بین مردم کردستان و اعتراض آنان شده است. این نارضایتی با توجه به انتخابات نخست وزیر و مجلس در کردستان می‌توانست روابط قدرت را در داخل کردستان به ضرر بارزانی تغییر دهد و به بحران قدرت-رهبری در داخل کردستان منجر شود. در این راستا پیش کشاندن رفراندوم و دامن زدن به احساسات ناسیونالیستی مردم و باز کردن چشم‌انداز تشکیل یک دولت کرد که در بین مردم خواستی است دیرین، تأثیر قطعی بر نتایج انتخابات مجلس کردستان در اول نومبر ۲۰۱۷ می‌تواند داشته باشد. از هم اکنون می‌توان پیش‌بینی کرد اگر انتخابات برگزار شود احتمالاً اکثریت کرسی‌های پارلمان به حزب دمکرات و متحدینش تعلق خواهد داشت. بارزانی اما مسأله‌اش فقط تثبیت وضعیت خویش در کردستان نیست. و مایل است بر طبق خواست‌های نه‌گانه به مدت ۸ سال رئیس جمهور عراق بشود. در عین حال دومین شرط می‌گوید که او خواهان افزایش اختیارات ریاست جمهوری، یعنی گسترش حیطه قدرت خویش در صورت ریاست جمهوری است. دو شرط دیگر برمی‌گردند به تحکیم پایه‌های سلطه خانواده او: یکی از این دو عبارت است از بازگرداندن هوشیار زیباری (دائی بارزانی) به سمت وزیر خزانه‌داری و رفع اتهامات و معذرت خواهی از او که به اتهام اختلاس توسط پارلمان عراق از کار برکنار شده است.^{۲۱} شرط دیگر تمدید قرارداد شرکت مخابراتی کُورک (که متعلق به سیروان بارزانی نوّه مصطفی بارزانی و برادرزاده مسعود بارزانی) و شرکت کردستانی آسیا سل برای ۱۰ سال دیگر.

به جز این شروط که بیشتر به محکم کردن پایه قدرت شخصی و خانواده بارزانی برمی‌گردند شروط دیگری نیز وجود دارند که منجر به تغییر تناسب قواء این بار بین کردستان و حکومت مرکزی می‌شوند: مثل افزایش بودجه پیشمرگه‌ها و بدل کردن آن به نصف ارتش عراق، سپردن ریاست یکی از وزارتخانه‌های امنیتی عراق به کردها، افزایش بودجه عمومی کردستان، اربیل و غیره.

²⁰ برای دیدن لیست کامل شروط رجوع شود به:

<http://www.sedayemardom.net/?p=47544>

²¹ <http://www.trt.net.tr/persian/mntqh/2016/09/21/hwshyr-zybry-wzyr-dryr-rq-z-khr-brkhnr-shd-574541>

نگاهی به نیروهای دیگر کرد، مثل جبهه میهنی (که در آن بعداز سکنه طالبانی اختلافات اوج گرفته است)، گوران، حزب کمونیست کردستان و جنبش «رفراندم نه الان» و نظرات آنان نشان می‌دهد که رفراندم، حداقل در این لحظه، عمدتاً پروژه بارزانی است.

گفته شده است که رفراندم صرفنظر از نتیجه آن (که به احتمال زیاد با اکثریت آراء همچون رفراندم سال ۲۰۰۵ به نفع استقلال خواهد بود) به معنای اعلام استقلال نیست. بلکه برای دامن زدن به مذاکرات جدی بر سر مسائل مورد مناقشه است. مسائل مورد مناقشه صرفنظر از جاه‌طلبی‌های شخصی بارزانی عمدتاً حول تعلق چند منطقه (از میان آنان مهمترین منطقه یعنی کرکوک) به اقلیم کردستان یا مناقشه بر سر ماده ۱۴۰ قانون اساسی عراق و تعیین سرنوشت کرکوک، رابطه پیشمرگه‌ها با ارتش عراق و تأمین بودجه آن، سهم کردستان از بودجه کل عراق و درآمد نفتی دور می‌زند.

صرفنظر از این که کرکوک واقعاً پیشتر بیشتر منطقه‌ای کرد نشین بوده است، احتمال این که دولت مرکزی در این مورد خواست کردها را بپذیرد بسیار کم است، چرا که منطقه کرکوک یکی از مراکز نفتی است و دولت عراق و کرد تنها ممر درآمدشان فروش نفت است. این امر باعث می‌شود که اختلاف بین دولت مرکزی و کردها بدل به یک اختلاف ابدی بشود، چرا که احتمال داده نمی‌شود هیچ یک از این دو از منابع نفتی به طور کلی صرف نظر بکند.

قرار بوده است ۱۷٪ از بودجه عراق به کردستان اختصاص داده شود، اما با توجه به این که بارزانی به طور مستقل به فروش نفت دست زده است، بودجه کردستان قطع شده است. به نظر می‌رسد امکان ندارد که دولت مرکزی هم فروش نفت مستقل کردها را بپذیرد و هم سهم کردستان را در بودجه عراق افزایش بدهد.

دیده می‌شود دو طرف اگر چه هر دو بر مذاکره تأکید می‌کنند بیشتر اما هر دو خواسته‌هایی مطرح می‌کند که غیر قابل پذیرش برای طرف مقابل است. این امر مبین آینده‌ای بیشتر تیره است تا شکوفایی آزادی و تحقق بلاواسطه حقوق مردم کرد. عنصر تراژیک در کردستان در تناقض بین خواست آزادی و عدالت مردم از یک سو و از سوی دیگر رهبری ارتجاعی بارزانی نهفته است. آیا بارزانی همچون پدرش کردها را با تکرار تراژدی دهه ۷۰ باز قربانی ستراتیژی دیگران می‌کند، و یا کردها می‌توانند در روند مبارزات جاری به خواسته‌های خود برسند، سوالی است که نمی‌توان به آن پاسخ قطعی داد. اما قطعاً می‌توان گفت در هر صورت کردها در روند جاری به دستاوردهای مهمی در راستای کسب حقوق ملی خود نائل خواهند شد.

پی‌نوشت:

آخرین اخبار حکایت می‌کنند که بارزانی پیشنهادات دیگری به عنوان بدیل رفراندم ارائه کرده است. این شرایط عبارتند از: ۱) پرداخت بودجه‌های منطقه کردستان از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷ توسط دولت مرکزی. ۲) پرداخت حقوق نیروهای پیشمرگه. ۳) تسریع روند اجرای ماده ۱۴۰ قانون اساسی و به طور قطعی پایان دادن به مسئله مناطق مورد منازعه به این ترتیب که این مناطق سهم منطقه کردستان عراق شود ۴) مذاکرات بغداد و اربیل تحت نظارت و ضمانت ملل باشد ۵) پارلمان عراق به اربیل به طور قانونی اجازه دهد که نفت و گاز منطقه کردستان را صادر کند و تمام درآمد آن نیز به کردها بازگردد و در ضمن اربیل از حق برخورداری سرمایه‌های نفتی در منطقه کردستان و اختصاص آن به خود،

برخوردار باشد. ۶) همه پرسى براى دو سال به تأخير افتد و در صورتى كه بغداد در تحقق اين مطالبات كوتاهى كند، بارزائى حق اعلام موجوديت كشور كُردى را داشته باشد.^{۲۲}

اين شرايط را همانطور كه انتظار مى رفت العبادى رد كرده است و همانطور كه پيشتر نيز گفته شد با توجه به اين كه هر دو طرف وابسته به درآمدهاى نفتى هستند امكان پذيرش اين شرايط بسيار كم و تقريباً غير ممكن است.

²²<http://www.irdiplomacy.ir/fa/page/1971890/%D8%B4%D8%B1%D9%88%D8%B7+%C2%AB%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D8%B2%D8%A7%D9%86%DB%8C%C2%BB+%D8%A8%D8%B1%D8%A7%DB%8C+%D8%AA%D8%B9%D9%84%DB%8C%D9%82+%D9%87%D9%85%D9%87%E2%80%8C%D9%BE%D8%B1%D8%B3%DB%8C+%DA%A9%D8%B1%D8%AF%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86.html>